

10 januari 2012

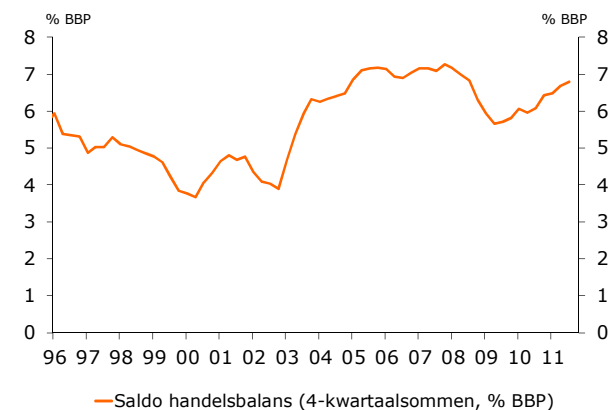
Recessie onafwendbaar

	2010	2011	2012
<i>jaar-op-jaar mutatie in %</i>			
Bruto Binnenlands Product	1,8	1½	½
Particuliere consumptie	0,4	-¾	-¾
Overheidsbestedingen	1,5	½	-½
Private investeringen	-4,7	6%	2%
Goederen- en dienstenuitvoer	10,9	4%	3½
Goederen- en diensteninvoer	10,5	4½	2½
Consumentenprijsindex	1,3	2%	2
Werkloosheid (% beroepsbevolking)	5,5	5½	5½
Begrotingssaldo overheid (% BBP)	-5,4	-4%	-3½
Overheidsschuld (% BBP)	62,8	64%	65%
Saldo lopende rekening (% BBP)	5,5	6	6½

Bron: CBS, Rabobank

Na twee jaar van groei kromp de Nederlandse economie in het derde kwartaal van 2011 voor het eerst sinds de grote recessie in 2009. Ook in het vierde kwartaal stonden de seinen op oranje: het consumentenvertrouwen daalde zelfs tot onder het laagste niveau in 2009, de uitvoer – tot nu toe de motor achter het economische herstel – kromp in oktober voor het eerst sinds twee jaar en de werkloosheid is weer terug op het hoogtepunt van begin 2010. Hoewel deze recessie waarschijnlijk minder diep is dan de vorige (mits de eurocrisis niet uit de hand loopt) is de gevoelstemperatuur nu voor veel mensen lager: de koopkracht daalt in 2012 fors, terwijl die in 2009 nog toenam.

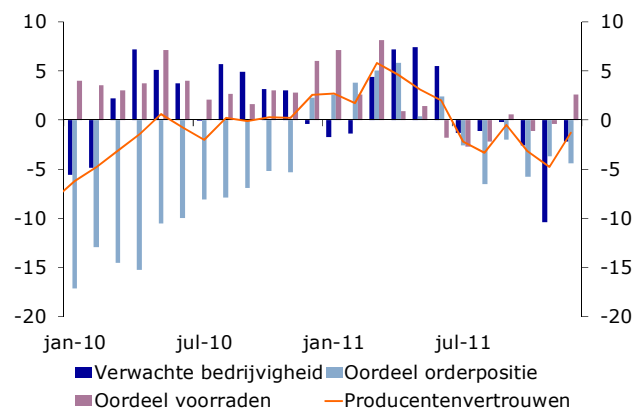
Groter overschot op de handelsbalans

Bron: DNB

Het volume van de goederuitvoer was in oktober 1,6% lager dan een jaar eerder. Het invoervolume kromp met 2,5%. In de periode augustus-oktober was de gemiddelde groei wel groter dan in de vorige driemaandsperiode. Het volume van de in- en uitvoer was sinds eind 2009 onophoudelijk gegroeid. Doordat het invoervolume in oktober sterker daalde dan het uitvoervolume leverde de netto-handel toch een positieve bijdrage aan de economische ontwikkeling. Ook nam het saldo op de handelsbalans daardoor toe. Uitgedrukt als percentage van het BBP bedroeg het overschot op de handelsbalans in het derde kwartaal 6,8%. In de eerste drie kwartalen van 2011 was het overschot op de handelsbalans gemiddeld 13% hoger dan een jaar eerder.

Stemming onder producenten wisselend

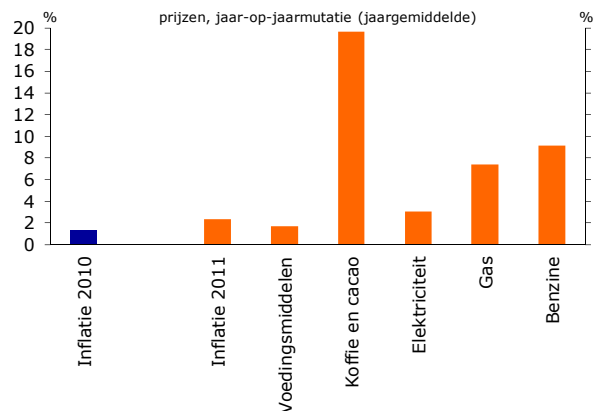
Bron: CBS

Het producentenvertrouwen steeg van -4,8 in november tot -1,3 in december. Vooral over de verwachte productie oordeelden producenten in december minder negatief dan een maand eerder. In de tweede helft van 2011 schommelde het producentenvertrouwen tussen de 0 en de -5. Ondernemers in de industrie oordeelden daarmee overwegend negatief over de richting waarin de industriële productie zich zal ontwikkelen. In de eerste helft van 2011 lag het producentenvertrouwen nog boven nul. Ondernemers in de industrie zijn echter nog niet zo somber als in 2009. Toen kwam het vertrouwen uit op -23,5. De consument ziet het veel somberder in: het vertrouwen daalde in december tot onder het laagste niveau tijdens de recessie in 2009.

Conjunctuurbeeld Nederland

10 januari 2011

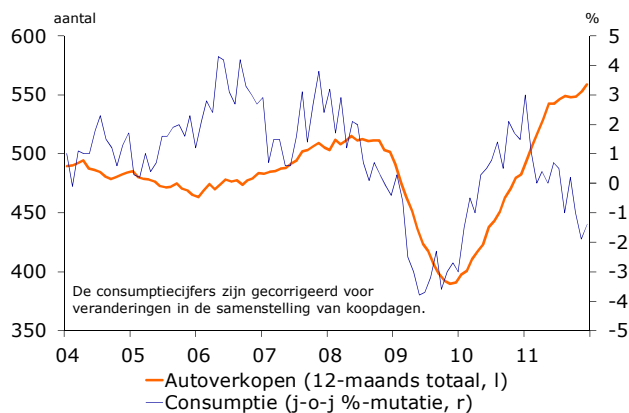
Inflatie neemt af

De inflatie in Nederland daalde van 2,6% in november naar 2,4% in december. Over heel 2011 kwam de inflatie uit op gemiddeld 2,3%, ten opzichte van 1,3% in 2010. Dat de inflatie in december lager was dan in november kwam vooral doordat de prijsstijging van benzine in december veel kleiner was dan in november. In december moest de consument aan de pomp 3,4% meer afrekenen voor een liter benzine dan in december vorig jaar. In november was dat nog 7,4%. Voedingsmiddelen, elektriciteit en gas zorgden daarnaast in 2011 voor een stijging van het gemiddelde prijspeil ten opzichte van 2010. Ook het voor veel Nederlanders belangrijke 'bakkie troost' was in de supermarkt in 2011 opvallend veel duurder dan een jaar eerder.

Bron: CBS

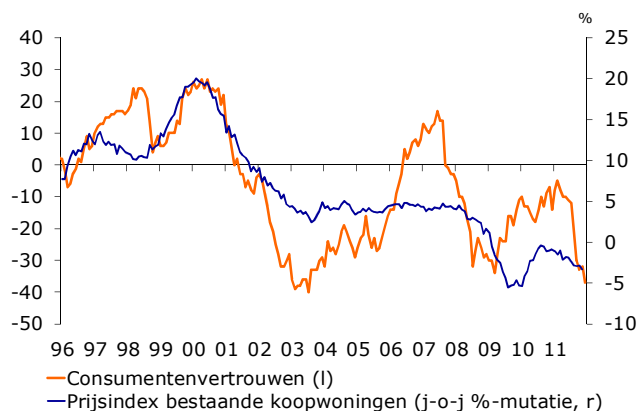
Run op energiezuinige auto's

Het volume van de consumptie daalde in oktober opnieuw. Consumenten gaven 1,4% minder uit dan een jaar eerder (koopdaggecorrigeerd). Zo gaven we minder uit aan gas, door het zachte weer. Ook aan duurzame goederen werd veel minder uitgegeven. Toch beleefden autoverkopers een topjaar. In 2011 werden er 555.920 nieuwe – vooral zuinige – personenauto's geregistreerd, het hoogste aantal sinds 2003. Kopers van de zuinige auto's konden in 2011 nog profiteren van de vrijstelling voor de bpm en lagere motorrijtuigenbelasting. Deze vrijstelling wordt in 2012 beperkt. In december werden maar liefst 52,4% meer nieuwe auto's geregistreerd dan in december 2010. De consumptiegroei zou in december daarom weleens mee kunnen vallen.

Bron: CBS, BOVAG

Opleving woningmarkt blijft uit

De verlaging van de overdrachtsbelasting in juli 2011 heeft niet geleid tot een toename van het aantal huizentransacties. In november wisselden 9.494 woningen van eigenaar, 5,8% minder dan in november 2010. In oktober was ook al sprake van een daling van 5%. De CBS-cijfers kennen een vertraging van zo'n 2 tot 3 maanden. In oktober en november werd daarom gehoopt op een verbetering van het aantal transacties. Ook daalden de huizenprijzen in november. De prijsindex voor bestaande koopwoningen kwam 3,3% lager uit dan in november 2010. Als gevolg van de eurocrisis en de aanhoudende onzekerheid op de woningmarkt en over de pensioenen zijn Nederlandse consumenten veel somberder gestemd dan die in veel andere Europese landen.

Bron: CBS

www.rabobank.com/economie

Anke Struijs
Tel. 030 – 2131408
A.C.A.Struijs@rn.rabobank.nl